

Conceptes bàsics de la comptabilitat

José María López de Pedro

PID_00205267

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Les finalitats de la comptabilitat	7
2. Els usuaris de la comptabilitat	8
3. Divisió de la comptabilitat	10
4. La normativa espanyola sobre informació comptable	12
4.1. La planificació o normalització comptable a Espanya	12
4.2. L'últim procés d'harmonització comptable a la Unió Europea	12
5. Revisió del Pla general de comptabilitat	15
6. Les funcions de la comptabilitat financera	17
6.1. El registre de les operacions	18
6.2. L'elaboració dels estats financers	19
6.3. L'anàlisi i la interpretació dels estats financers	20
7. Llibres i documents de la informació comptable	21
7.1. En la funció de registre	21
7.2. En la funció d'elaboració dels estats financers	26
7.2.1. El balanç de situació	26
7.2.2. El compte de pèrdues i guanys	28
7.2.3. L'estat de canvis en el patrimoni net	31
7.2.4. L'estat de fluxos d'efectiu	31
7.2.5. La memòria	32
7.3. Altres documents relatius a la informació comptable	32
Resum	34
Casos pràctics	35
Solucionari	36
Glossari	37
Bibliografia	38

Introducció

En un passat no llunyà era freqüent associar el terme **comptabilitat** amb el procés de registrar les operacions que es feien a l'empresa. Tanmateix, els últims anys l'àrea de la comptabilitat s'ha enriquit amb nocions i eines que li han permès millorar-ne la utilitat. D'aquesta manera, la comptabilitat troba avui el seu sentit en la capacitat per a oferir a una àmplia varietat d'agents una imatge fidel de la situació patrimonial, els fluxos d'efectiu i els resultats de l'empresa.

Per a aconseguir aquesta finalitat, la legislació espanyola ha estat objecte d'una important reforma que ha afectat de manera directa les normes que regulen la comptabilitat. El sentit més general d'aquesta reforma ha estat encaixar la legislació espanyola en l'última estratègia d'harmonització que ha emprès la Unió Europea. Per a dur a terme aquesta reforma, durant l'any 2007 s'han publicat nombroses normes que han tingut un gran impacte en el marc legal de la comptabilitat. N'hi ha prou d'anomenar, a tall d'exemple, la Llei 16/2007, de 4 de juliol, per a la reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable; el Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el nou Pla general de comptabilitat, i el Reial decret 1515/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat per a les petites i mitjanes empreses.

Com era lògic preveure, aquest nou marc ha comportat canvis importants en la pràctica comptable que feien les empreses, mentre que ha augmentat el contingut de la informació que aquelles han d'oferir. En el mòdul que ara iniciem descriurem les característiques generals d'aquest marc, i dedicarem una atenció especial al Pla general de comptabilitat (PGC) vigent. Tractarem de posar de manifest quina ha estat la lògica que ha portat la legislació comptable al seu estat actual. Però abans de revisar el marc, estudiarem quines finalitats persegueix la comptabilitat, en quines àrees es divideix, en quins llibres i documents es recull la informació comptable i quins agents estan interessats a interpretar-la.

En alguns apartats d'aquest mòdul ens referirem a l'anterior Pla general de comptabilitat aprovat el 1990. En fer aquestes referències pretenem que els estudiants que l'han estudiat o l'han aplicat en el passat puguin entendre amb facilitat els principals canvis que ha aportat el nou PGC. Entre els objectius del mòdul no està, tanmateix, exposar totes les modificacions que s'han inclòs en el nou Pla, per la qual cosa els altres estudiants poden passar per alt aquesta informació.

Objectius

En finalitzar aquest mòdul, l'estudiant haurà de ser capaç del següent:

1. Enunciar quina és la finalitat que persegueix la comptabilitat.
2. Explicar els possibles significats que pot assumir aquest terme.
3. Enunciar els principals usuaris de la informació comptable, explicant el tipus de decisions que acostumen a prendre partint d'aquesta informació.
4. Distingir les diferents àrees en què es divideix la comptabilitat.
5. Descriure en què consisteixen les diferents funcions que exerceix la comptabilitat.
6. Enunciar els llibres i documents que serveixen de suport per a la informació comptable.
7. Exposar les normes que integren el marc legal de la comptabilitat a Espanya.
8. Explicar el procés d'harmonització comptable que ha tingut lloc a la Unió Europea.
9. Aplicar els principals conceptes de la tècnica comptable.
10. Explicar el contingut bàsic i la utilitat dels estats financers.

1. Les finalitats de la comptabilitat

Per a molts directius, la comptabilitat no és més que una feixuga càrrega que han de suportar les seves empreses i que només serveix per a registrar les operacions que aquestes fan amb altres agents (com comprar i vendre productes, pagar les nòmines als treballadors, liquidar els impostos, etc.). Però aquesta funció de registre és un pas intermedi que permet a l'empresa elaborar una informació que sigui útil per a tots els agents que hi tenen un interès.

Podem veure així que el terme *comptabilitat* té un **primer sentit**: el procés que té lloc en les empreses a fi d'oferir una imatge clara i fiable dels seus resultats i de la seva situació patrimonial.

Però la comptabilitat és alguna cosa més que un conjunt de tècniques que diàriament utilitzen les empreses. El terme té un **segon sentit**, més ampli, en què tenen cabuda, juntament amb les tècniques de registre i elaboració dels estats financers, un vast conjunt de conceptes i tècniques que permeten a diversos agents analitzar i interpretar la informació comptable. En aquest segon sentit, podríem qualificar la comptabilitat com una verdadera àrea de coneixement.

Prenent com a base tots dos sentits, podem definir la comptabilitat com un conjunt de tècniques i coneixements que, en la seva aplicació pràctica, permeten a les empreses elaborar una informació economicofinancera sobre l'estat del seu patrimoni i els seus resultats, alhora que permeten a diversos agents analitzar i interpretar aquella informació a fi de prendre les decisions que considerin més adequades.

En conseqüència, podem deduir que la verdadera finalitat de la comptabilitat consisteix a oferir a un nombre cada vegada més ampli d'agents una informació clara i fiable sobre els resultats i la situació de l'empresa que els permeti prendre les seves decisions (d'inversió, cooperació, finançament, etc.). Aquest ha estat sens dubte el sentit que ha orientat la seva evolució en les societats capitalistes desenvolupades.

Les últimes dècades aquest objectiu comunicatiu s'ha tornat encara més ambiciós. Els usuaris de la informació comptable volen conèixer la situació actual de l'empresa, però també volen tenir una informació que els permeti fer prediccions sobre la possible evolució que seguiran els resultats, el patrimoni i els fluxos d'efectiu de l'empresa. Per a cobrir aquest tipus de demandes s'han produït diverses reformes legals, de les quals parlarem en l'apartat 4 d'aquest mòdul.

Finalitats de la comptabilitat

Al llarg de la història, la informació comptable ha estat emprada amb finalitats molt diverses. La comptabilitat ha servit a la pràctica per a complir objectius tan concrets com quantificar el resultat dels tractes comercials entre dos agents, reflectir el valor d'un patrimoni, calcular l'impost que s'ha de pagar sobre el benefici, etc. Per tant, no sembla que puguem atribuir a la comptabilitat una única finalitat que hagi estat constant al llarg dels anys, sinó que, més aviat, aquesta finalitat ha anat canviant i evolucionant amb el temps en funció de les característiques de cada situació i de les necessitats concretes dels agents.

Vegeu l'apartat 4, "La normativa espanyola sobre informació comptable", d'aquest mòdul didàctic.

2. Els usuaris de la comptabilitat

Des que els éssers humans van fer les primeres anotacions que podríem considerar comptables, vers l'any 4000 aC, fins a arribar a l'enorme sofisticació que ha assolit avui la informació comptable, el camí recorregut per la comptabilitat no ha estat fàcil, ni curt. Les últimes dècades la seva evolució ha estat sotmesa a contínues pressions (l'apogeu dels mercats borsaris, la globalització dels intercanvis, la repercussió internacional dels escàndols financers, etc.) que l'han portat a oferir una informació cada vegada més comprensible i més útil, per a un segment cada vegada més ampli d'agents.

Aquests agents, coneguts com a **usuaris de la comptabilitat**, l'analitzen i interpreten des de diferents punts de vista segons quina sigui la seva relació amb l'empresa, però amb la finalitat comuna que es formi un judici que els permeti orientar les seves decisions. Els teòrics de la comptabilitat divideixen sovint aquests agents en dos grans grups: els **usuaris interns** de la comptabilitat i els **usuaris externs**.

Els usuaris interns de la comptabilitat són els que participen directament en la gestió o en l'activitat diària de l'empresa.

Els usuaris externs són els agents que no prenen part en la gestió o en l'activitat corrent de l'empresa, si bé es veuen afectats per la situació o els resultats d'aquesta.

En les línies següents, i sense ànim d'exhaurir-los, esmentem alguns dels usuaris més freqüents:

1) Entre els **usuaris interns** de la comptabilitat destaquen:

a) **Els directius o administradors:** poden arribar a participar en l'elaboració de la informació comptable, i la utilitzen com un instrument de suport per a prendre les seves decisions relacionades amb la gestió.

b) **Els treballadors i els seus representants:** valoren la capacitat de l'empresa per a fer front a les seves retribucions, actuals o futures. A més, la informació comptable els permetrà definir les seves demandes d'increments salarials, de contractació i formació professional, les seves estratègies de negociació col·lectiva, les seves reivindicacions per al manteniment de l'ocupació o per a la millora en les condicions de treball, etc.

2) Entre els **usuaris externs** es troben:

a) **Els propietaris actuals i potencials:** els interessa avaluar la capacitat de l'empresa per a retribuir les seves aportacions. Si els inversors fossin estric-

tament racionals, basarien en aquesta informació totes les seves decisions de compra o venda d'accions, però la realitat dels mercats borsaris ens demostra que aquest no és sempre el seu principal criteri.

b) Les entitats de crèdit: els agents que subministren fons a l'empresa avaluaran la capacitat que té aquesta per a reemborsar els seus préstecs i pagar els interessos.

c) Els proveïdors i altres creditors comercials: els interessa valorar el risc que l'empresa no pugui atendre en el futur el pagament dels deutes que ha contret amb ells.

d) Els clients i altres deutors comercials: poden analitzar la capacitat productiva i financera de l'empresa, a fi de considerar si els convé iniciar-hi o mantenir-hi relacions comercials.

e) El Govern i altres organismes públics: a l'Administració tributària li interessa comprovar si les liquidacions de l'impost sobre el benefici, o de qualsevol altre impost, s'han fet de manera correcta. A més, els diferents nivells de govern que concorren en l'interior d'un estat (Govern central, comunitats autònomes, municipis, etc.), o fins i tot institucions supranacionals, poden emprar la informació comptable per a finalitats diverses: valorar la concessió de subvencions, elaborar estadístiques que orientin després les seves polítiques, etc.

f) El públic en general: aquest ampli i heterogeni grup d'agents inclou, entre altres possibles clients, associacions de consumidors, organitzacions no governamentals o fins i tot l'opinió pública. Qualsevol d'aquests agents pot esperar de les empreses que informin sobre determinades polítiques. Aquest és el cas de les demandes recents d'estratègies que siguin socialment responsables i ambientalment sostenibles. Animats per aquesta exigència, les empreses ja han començat a incloure en els seus comptes dades relatives a les seves polítiques socials i mediambientals.

Escàndols recents com els d'Enron als Estats Units, Parmalat a Itàlia o Afinsa a Espanya són clars exemples de males pràctiques comptables (incorreccions en la valoració dels actius, falta de registre d'algunes operacions, ocultació de documents als auditors, etc.). Però també ens poden servir per a il·lustrar l'ampli grup d'agents (actuals accionistes, possibles inversors, proveïdors, bancs, etc.) que tenen un interès en l'empresa i mereixen tenir una imatge fidel d'aquesta. Perquè aquests agents disposin d'una informació que els resulti clara i fiable, és necessari que hi hagi un marc legal adequat, però també que actuïn amb eficàcia una sèrie de mecanismes de control* que garanteixin el compliment de les normes.

 * En l'apartat 3.6.2 del mòdul "Contingut dels estats financers" expliquem la funció que compleixen, en aquest sentit, els auditors de comptes.

3. Divisió de la comptabilitat

La comptabilitat, entesa com una àrea de coneixement, cobreix una extensa àrea. Per aquest motiu, i per a tenir una visió adequada del conjunt, intentem ara diferenciar-ne les parts. Encara que podríem fer la tasca a partir de molts criteris, ens limitarem a utilitzar aquells que després ens permetran ubicar el contingut de l'assignatura.

1) Atenent l'àmbit d'aplicació que persegueix, podem distingir entre:

a) **Microcomptabilitat:** aplicable a les unitats econòmiques destinades a la producció i el consum (famílies, individus, empreses, etc.).

b) **Macrocomptabilitat:** emprada per l'Estat o qualsevol altra Administració pública amb la intenció d'elaborar una comptabilitat agregada. Aquesta comptabilitat permet assignar un valor a conceptes com *ingrés nacional*, *despesa nacional*, *nivell de renda per habitant*, etc. L'objectiu final d'aquesta comptabilitat és poder oferir una imatge fidel del conjunt de l'activitat econòmica desenvolupada durant un període (un trimestre, un semestre, un any, etc.) en la unitat geogràfica triada. Per a elaborar aquesta comptabilitat s'utilitzen mètodes econòmics i estadístics que no tenen res a veure amb les tècniques i els instruments de la microcomptabilitat.

2) Dins de la microcomptabilitat, i segons el tipus d'enfocament que assumeix, podem parlar del següent:

a) **Comptabilitat general:** estudia els principis comptables generals que són aplicables a qualsevol tipus de subjecte.

b) **Comptabilitat aplicada:** adapta l'aplicació dels principis comptables generals a les característiques d'una determinada classe de subjecte.

3) Al seu torn, dins de la comptabilitat aplicada, segons quin sigui el subjecte a què es refereix, podem distingir entre el següent:

a) **Comptabilitat privada:** referida a un empresari individual o a una persona jurídica de naturalesa privada, amb ànim de lucre o sense.

b) **Comptabilitat pública:** referida a organismes o entitats oficials (com l'Estat, les comunitats autònomes, els ajuntaments, etc.).

4) Finalment, dins de la comptabilitat privada, i atenent el tipus d'informació que subministra, podem parlar del següent:

a) **Comptabilitat financera o externa:** orientada a oferir la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats d'una empresa, a partir del registre de les operacions que aquella ha realitzat amb altres agents de l'exterior.

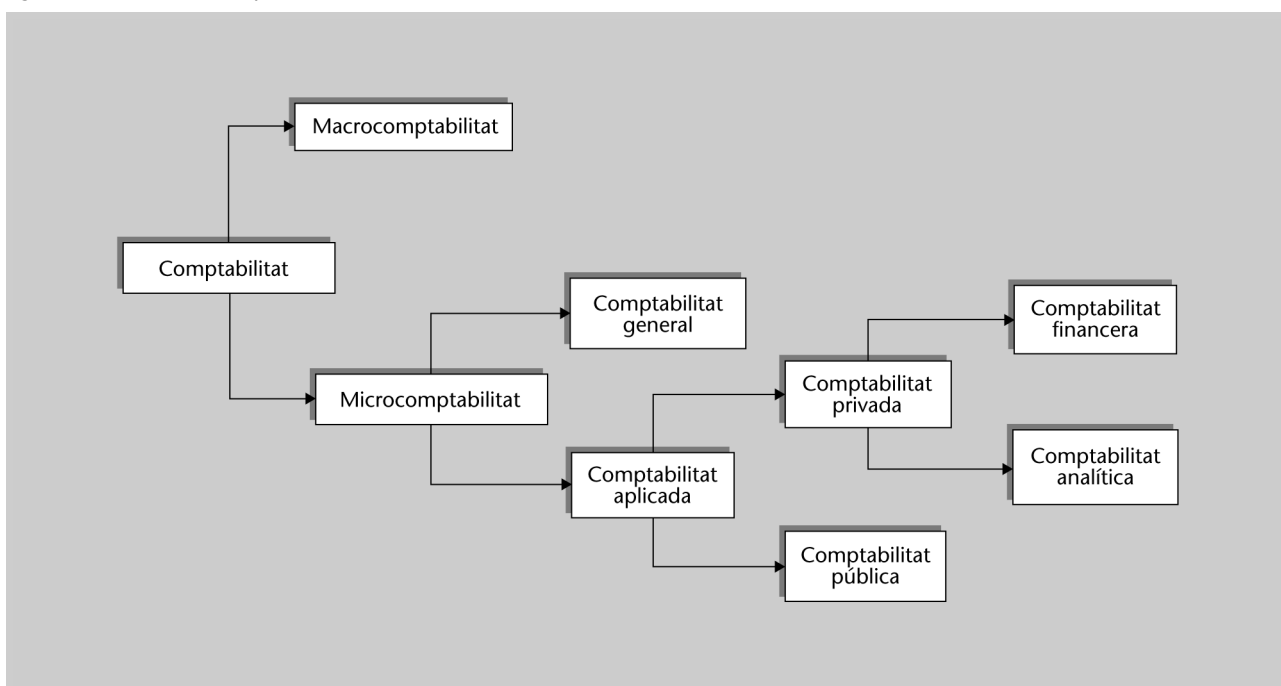
b) **Comptabilitat analítica, de costos, de gestió o interna:** persegueix estimar els costos en què ha incorregut o haurà d'incórrer una empresa per completar els seus productes o serveis.

Comptabilitat analítica

La comptabilitat analítica és emprada sovint pels directius per a prendre decisions que afecten la producció i el preu de venda dels productes. Per aquest motiu, les regles i criteris que li serveixen de base no estan recollits en cap norma que sigui obligatòria per a totes les empreses. Aquesta llibertat, respecte a la forma i el contingut, fa que cada empresa elabori el seu propi sistema de registre i control de costos, segons quines siguin les seves característiques i necessitats particulars.

Podem resumir aquestes classificacions en la figura següent.

Figura 1. Divisió de la comptabilitat

! A l'estudi de la comptabilitat analítica hi dedicarem el mòdul "Comptabilitat i gestió de costos" d'aquesta assignatura.

Com acabem de veure, la comptabilitat és un extens camp que podem dividir en diverses àrees segons que atenguem un criteri o l'altre. Convé esmentar en aquest punt quines seran les zones per les quals ens faran transitar aquests materials. Amb relació als tres primers criteris, tots els mòduls ens guiaran per l'àrea de la microcomptabilitat (segons l'**àmbit d'aplicació**), de la comptabilitat aplicada (segons el **tipus d'enfocament**) i de la comptabilitat privada (segons quin sigui el **subjecte**), atenent en concret la informació comptable que elaboren les empreses.

Amb relació al quart criteri (el **tipus d'informació que subministra**), els primers tres mòduls ens portaran per l'àrea de la comptabilitat financera, mentre que els dos últims ens guiaran a través de la comptabilitat analítica o interna.

4. La normativa espanyola sobre informació comptable

4.1. La planificació o normalització comptable a Espanya

Perquè la comptabilitat pugui complir la seva funció comunicativa, es necessita fixar un sistema de normes que sigui obligatori per a totes les empreses i fàcil de conèixer per a tots els agents.

En aquest sentit, s'entén que la **planificació o normalització comptable** és el conjunt de normes a què s'ha d'ajustar la informació comptable que elaboren les empreses.

S'intenta aconseguir així una **homogeneïtat en les regles i criteris comptables** que permeti a tots els usuaris analitzar la informació d'una empresa i comparar-la, si volen, amb la informació d'altres empreses o amb la d'altres períodes de la mateixa empresa.

Com és fàcil d'entendre, aquest **conjunt de normes** no pot ser arbitrari per a cada empresa, sinó que ha de ser **comú i obligatori** per a totes. Als països de tradició anglosaxona aquesta normalització ha estat promoguda per organitzacions privades, compostes per experts comptables. En altres països de tradició europea continental, aquesta tasca l'han dut a terme organismes de naturalesa oficial (com és el cas d'Espanya* o de França).

 * A Espanya, l'entitat encarregada de promoure aquesta normalització ha estat l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (IACAC), organisme que en aquest moment depèn del Ministeri d'Economia i Hisenda.

La incorporació d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea (CEE), l'1 de gener de 1986, va imposar la necessitat d'adaptar la legislació mercantil existent en matèria de societats a les directives de la CEE. Aquesta tasca es va fer al seu moment per mitjà de la Llei 19/1989 de reforma parcial i adaptació de la legislació mercantil en matèria de societats, norma que va donar lloc a l'actualització del Pla general de comptabilitat vigent en aquell moment, i aprovat el 1973.

Uns quants mesos més tard es va publicar el segon Pla general de comptabilitat, aprovat pel Reial decret 1643/1990, de 20 de desembre, que ha estat vigent des de l'any 1991 fins a l'any 2007. Amb l'aprovació d'aquest Pla es pretenia que la informació que facilitessin les empreses espanyoles fos fàcilment comparable amb la que subministraven les empreses dels altres estats membres de la CEE.

4.2. L'últim procés d'harmonització comptable a la Unió Europea

En l'actual marc de la Unió Europea (UE), les directives comunitàries havien estat durant anys l'eina bàsica per a aconseguir l'harmonització comptable. La

Quarta Directiva (1978) per als comptes individuals i la Setena Directiva (1983) per als comptes consolidats havien obligat els estats membres a adaptar les seves legislacions mercantils i comptables a la recerca de l'harmonització desitjada. Tanmateix, l'elevat grau de discrecionalitat que aquestes directives permetien els havia impedit assolir el grau d'uniformitat esperat en les pràctiques comptables dels diferents estats membres de la UE.

A més, la creixent globalització dels mercats plantejava el problema de la comparabilitat de la informació comptable més enllà dels límits de la UE, especialment als Estats Units. Cada vegada amb més freqüència, les empreses europees acudien als mercats internacionals per buscar possibles accionistes, socis per a formar aliances o simplement finançament. Aquest fet les obligava a reelaborar els seus estats financers segons els criteris vigents en aquells mercats, i incorrien així en un considerable increment dels costos.

Aquesta situació va portar els organismes europeus a reflexionar sobre el camí que havien de seguir per a **millorar la comparabilitat de la informació comptable**. La internacionalització dels mercats exigia emprendre un nou procés d'harmonització que permetés comparar la informació de les empreses no solament a l'interior d'un país, o en el marc més ampli de la UE, sinó a escala mundial. Davant d'aquesta nova exigència, la UE va adoptar el 1995 una nova estratègia d'harmonització, i va mostrar la seva preferència per les normes internacionals de comptabilitat (NIC), denominades *normes internacionals d'informació financera* (NIIF) si han estat aprovades a partir de 2002, i promogudes per l'International Accounting Standards Board (IASB).

El primer resultat tangible d'aquesta nova estratègia d'harmonització va ser la decisió de la Comissió Europea per la qual **tots els grups d'empreses radicats a la UE que cotitzessin a la borsa i elaboressin estats financers consolidats haurien d'ajustar la seva comptabilitat, a partir de l'any 2005, als criteris imposats per les NIC/NIIF**. Com a extensió d'aquesta regla, els grups d'empreses radicats a la UE que no cotitzaven a la borsa podien optar per acollir-se voluntàriament a aquestes normes per elaborar els seus estats financers consolidats. Amb aquestes mesures es pretenia assegurar la convergència del sistema comptable europeu amb un patró internacional, començant pels grups cotitzats d'empreses.

Però per a continuar avançant en aquesta línia, arribava el moment d'**implantar a tots els països de la UE els criteris imposats en les normes internacionals**. L'aplicació d'aquestes NIC/NIIF als sistemes comptables nacionals requeria modificacions legislatives importants. Per aquest motiu, i a instàncies del Ministeri d'Economia, es va constituir al nostre país una comissió d'experts amb el doble objectiu d'elaborar un informe sobre la situació a Espanya de la comptabilitat i de proposar les línies bàsiques que havia de seguir la reforma.

GAAP

L'any 2001, l'empresa espanyola Telefónica, SA acudia a la Borsa de Nova York per negociar les seves accions. En haver de reelaborar els seus comptes segons les normes comptables americanes, conegudes com a GAAP (*General accepted accounting principles*), els beneficis de la companyia, que a Espanya havien pujat a 2.106 milions d'euros, es van convertir en pèrdues per un valor de 7.182 milions d'euros, i els seus fons propis van augmentar de 26.862 milions d'euros a 31.770 milions d'euros.

Aquesta divergència en el valor dels resultats i dels fons propis afectava altres empreses espanyoles amb títols negociats a la borsa americana (BBVA, Repsol, Endesa, etc.), i posava de manifest les clares diferències que hi havia entre els criteris comptables aplicats als dos països.

International Accounting Standards Board

L'International Accounting Standards Board és un organisme de caràcter privat que té la seu social a Londres i està format per experts comptables de prestigi mundial. El predecessor d'aquest organisme va ser l'International Accounting Standards Committee (IASC), fundat el 1973 i convertit en l'IASB a partir de 2001. Les normes elaborades per l'IASB (conegudes com a NIC o NIIF) no tenen caràcter vinculant. El principal objectiu de l'IASB consisteix a promoure un conjunt d'estàndards comptables d'alta qualitat i que siguin vàlids a escala mundial.

Els treballs d'aquesta comissió van finalitzar el juny de 2002, amb l'aprovació d'un informe conegut com el *Llibre blanc per a la reforma de la comptabilitat a Espanya*. Els assumptes de què tractava el *Llibre blanc* afectaven, entre altres, la valoració dels actius i passius, els continguts i l'estructura dels estats financers, la comptabilitat de les petites empreses i les modificacions que s'havien d'introduir en el marc legal de la comptabilitat a Espanya.

Com a conseqüència d'aquest procés, i a fi d'assegurar la convergència de la comptabilitat espanyola amb les NIC/NIIF, es va aprovar la Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional sobre la base en la normativa de la Unió Europea. Per mitjà d'aquesta llei s'introdueixen els canvis necessaris en la legislació mercantil (Codi de comerç, Llei de societats anònimes i Llei de societats de responsabilitat limitada), mentre es facultava el Govern per a promulgar un **nou Pla general de comptabilitat**, que va ser definitivament aprovat en el Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre, **que va entrar en vigor a partir de l'1 de gener de 2008**. Addicionalment, el Govern va aprovar, mitjançant el Reial decret 1515/2007, de 16 de novembre, el Pla general de comptabilitat de petites i mitjanes empreses, que té en consideració les especials característiques d'aquest tipus d'empreses.

5. Revisió del Pla general de comptabilitat

El nou PGC, en vigor des de l'1 de gener de 2008, presenta una estructura similar a la d'altres plans anteriors. Tanmateix, recull importants novetats orientades a aconseguir que els estats financers ofereixin una imatge més fiable i més útil de la situació i els resultats de l'empresa.

El PGC és la **norma bàsica** que regula la pràctica de la comptabilitat a Espanya. Per aquest motiu, proposem fer un breu repàs que ens ajudi a familiaritzar-nos amb la seva estructura. El PGC vigent es divideix en cinc parts:

1) Marc conceptual de la comptabilitat: recull els documents que formen els comptes anuals, i també els principis, les normes i els criteris que han de fer que els comptes anuals siguin la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de l'empresa.

2) Normes de registre i valoració: conté les normes que han d'orientar el registre i la valoració de les diferents transaccions i elements patrimonials de l'empresa.

3) Comptes anuals: inclou les normes per a elaborar els comptes anuals, i també els models, normal i abreujat, en què s'ha de formular cada un dels documents que integren els comptes.

4) Quadre de comptes: conté els grups, subgrups i comptes, degudament codificats, i amb un títol expressiu del seu contingut, que han de servir per a registrar els elements de l'empresa.

Aquest quadre de comptes no pretén exhaurir totes les situacions que poden sorgir en la vida real. Per aquest motiu, i a fi de dotar les empreses de més grau de flexibilitat, les parts quartes i cinquenes del PGC no són obligatòries.

5) Definicions i relacions comptables: inclou les definicions dels elements que formaran part del balanç, del compte de pèrdues i guanys i de l'estat de canvis en el patrimoni net, incloent-hi una explicació detallada del funcionament dels comptes.

En definitiva, podem dir que l'aprovació del nou pla ha representat un important salt en el desenvolupament legal de la comptabilitat. El Pla vigent incorpora nous criteris de valoració, noves definicions d'elements, nous documents comptables. Partint d'aquesta informació, els agents podran estimar amb més certesa quina és la situació actual de l'empresa, quines estratègies utilitza, quines són les seves polítiques per a valorar i estimar els riscos, de quines fonts

Nou PGC

Sense ànim de ser exhaustius, esmentem els principals canvis que ha suposat el nou pla:

a) En els documents tradicionals que componien els comptes anuals (balanç, compte de pèrdues i guanys i memòria) s'han incorporat dos nous documents: l'estat de canvis en el patrimoni net i l'estat de fluxos d'efectiu.

b) S'ofereixen definicions precises dels elements que integren els comptes anuals.

c) S'hi han introduït noves regles per a valorar i registrar els actius, passius, ingressos i despeses.

d) S'hi han afegit nous criteris per a valorar els actius i passius. Aquesta varietat de criteris ha trencat la tradicional hegemonia del cost històric o preu d'adquisició.

e) S'ha ampliat el contingut de la memòria. S'exigeix ara a les empreses que ofereixin més informació (sobre l'evolució d'empreses filials, participacions significatives, deteriorament del fons de comerç, autocartera, etc.), de manera que els usuaris disposin de més informació qualitativa sobre l'estat de l'empresa

En el mòdul "Contingut dels estats financers" revisarem amb detall el contingut del marc conceptual i l'apartat dedicat als comptes anuals.

obté els seus fluxos d'efectiu, quines són les tendències històriques, i en funció d'aquestes, què és raonable esperar, etc. Aquest increment en la quantitat i qualitat de la informació ha de contribuir que els diferents usuaris prenguin les seves decisions amb un millor coneixement de la realitat de l'empresa.

6. Les funcions de la comptabilitat financera

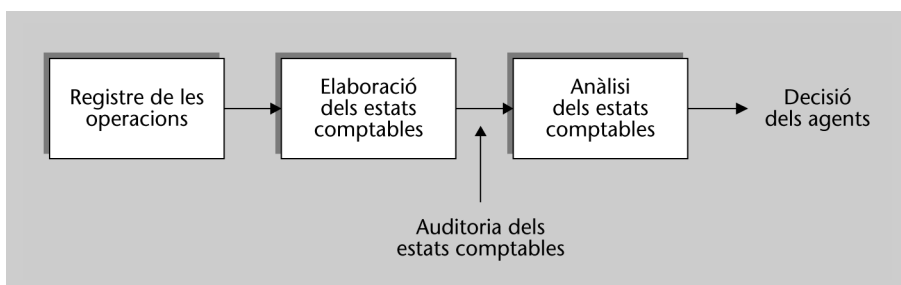
Sovint els manuals de comptabilitat intenten precisar l'essència de la comptabilitat financera oferint un conjunt més o menys ampli de definicions o rastrejant l'evolució que ha tingut el terme. En aquests materials hem triat afrontar la qüestió, central en l'àrea, d'una manera diferent.

Com hem indicat abans, assumim que la verdadera finalitat de la comptabilitat financera que es practica a l'empresa no és cap altra que oferir una informació que permeti als agents orientar les seves decisions.

A partir d'aquest punt, només ens queda identificar les funcions intermèdies que ha d'exercir la comptabilitat per complir aquesta finalitat. Podem dir, en aquest sentit, que la comptabilitat financera exerceix tres grans funcions:

- 1) **El registre de les operacions:** de manera que quedi constància de les operacions que l'empresa ha dut a terme, durant un determinat període, amb els agents de l'exterior.
- 2) **L'elaboració dels estats financers:** al final del període, es resumeixen les conseqüències que aquelles operacions han tingut en la situació patrimonial de l'empresa, en la formació del seu resultat i en la seva tresoreria.
- 3) **L'anàlisi de la informació comptable:** permet a una àmplia varietat d'agents interpretar la informació comptable i, partint d'aquesta, enjudiciar l'actuació i situació de l'empresa.

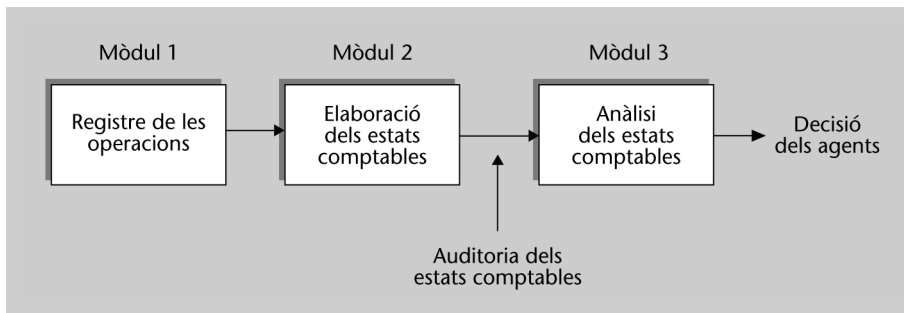
Figura 2. Funcions que compleix la comptabilitat financera

En les línies següents d'aquest mòdul revisarem les funcions de registre i elaboració dels estats financers. Aprofitarem l'ocasió per a descriure els suports (llibres i documents) en què quedarà reflectit el treball d'aquestes funcions. En el mòdul "Contingut dels estats financers" aprofundirem en l'elaboració, el contingut i la utilitat dels estats financers. En concret, en l'apartat 3.6.2 d'aquest mòdul explicarem la funció que compleixen els auditors en el procés

comptable. Finalment, en el mòdul “Anàlisi dels estats financers” presentarem els conceptes i tècniques que permeten als diversos agents analitzar i interpretar els estats financers que elaboren les empreses.

Figura 3. Correspondència dels mòduls amb les funcions de la comptabilitat

6.1. El registre de les operacions

Al llarg d'un any, l'empresa fa nombroses operacions amb agents de l'exterior (compra i ven productes, paga les nòmines als seus empleats, cobra o paga el lloguer dels immobles, compra o ven accions d'altres empreses, rep o reintegra préstecs bancaris, etc.). Totes aquestes operacions han de quedar reflectides en uns llibres coneguts com a **llibre diari** i **llibre major**.

L'objectiu de registrar les operacions en aquests llibres és permetre que l'empresa pugui estimar, al final de cada període, quins han estat els resultats de la seva activitat i la situació en què es troba el seu patrimoni.

Convé precisar en aquest punt que el període de temps bàsic que serveix per a registrar les operacions d'una empresa es denomina **exercici comptable**. Encara que aquest període té una durada de 365 dies, el seu inici i el seu final no han de coincidir necessàriament amb els de l'any natural, que va de l'1 de gener al 31 de desembre del mateix any. Per aquest motiu, cada empresa ha de triar segons la seva pròpia conveniència el moment de l'any en què inicia, o obre, la seva comptabilitat (moment que s'anomena **obertura de l'exercici**), i el moment de l'any en què l'acaba, o tanca (que s'anomena **tancament de l'exercici**). Per tant, el normal és que l'empresa intenti ajustar el seu exercici comptable al cicle normal de la seva activitat.

Les empreses l'activitat de les quals no estigui sotmesa a una forta estacionalitat tendiran a ajustar els seus exercicis a l'any natural: obriran l'1 de gener i tancaran el 31 de desembre. Aquest és el cas habitual de les empreses que es dediquen a sectors com el transport, la generació d'energia o la construcció. Però en els sectors en què el nivell d'activitat es reparteix de manera desigual durant l'any, les empreses tendiran a ajustar l'exercici econòmic al seu cicle normal d'activitat.

És fàcil suposar que els clubs de futbol tendiran a ajustar l'exercici al cicle de la seva activitat principal, que coincideix amb la lliga. Però cal tenir en compte que avui són molts els equips que fan una intensa activitat durant l'estiu. En tornar de les vacances els equips es concentren, comencen a entrenar, disputen trofeus, fan gires televisives per països llunyans. Es pot argumentar llavors que el seu cicle normal d'activitat no començaria amb el primer partit de lliga (cosa que succeeix normalment entre els mesos d'agost i setembre), sinó amb l'inici de les activitats de preparació que fan durant l'estiu.

Aquest és el motiu pel qual molts clubs de futbol (Reial Madrid, Barcelona, Sevilla, etc.) obren l'exercici econòmic l'1 de juliol d'un any i el tanquen el 30 de juny del següent.

Un altre exemple significatiu són els centres d'ensenyament. Si bé aquests centres han sabut ampliar el nombre d'activitats de què obtenen els ingressos, podem dir que la seva principal activitat continua essent la docència. Per aquest motiu, l'obertura de l'exercici comptable tendirà a coincidir amb la posada en marxa de cada curs acadèmic.

No s'ha d'oblidar que aquests llibres només registren les operacions que **relacionen l'empresa amb agents externs**. Una conseqüència directa d'aquesta regla és que qualsevol flux que sigui intern a l'empresa (de mercaderies que surten d'un magatzem per a entrar a la fàbrica, de recursos financers, materials o humans que es mouen d'un departament a un altre, etc.) no es veurà reflectit en els estats financers. Aquest és el motiu pel qual diferenciàvem en l'apartat 3 entre una *comptabilitat financera*, que mesura l'efecte de les operacions externes en el patrimoni, en els fluxos d'efectiu i en el resultat de l'empresa, i una *comptabilitat analítica*, que atén la formació, a l'interior de l'empresa, dels costos i marges.

6.2. L'elaboració dels estats financers

Unes quantes línies més amunt dèiem que la comptabilitat financera no es limita a registrar les operacions que vinculen l'empresa amb altres agents de l'exterior, sinó que adquireix el seu verdader sentit en resumir aquestes dades en una sèrie de documents.

Entre els documents que les empreses preparen al final de cada exercici destaquen els que són **obligatoris**. Segons el que estableix el PGC vigent, aquests documents són:

- 1) El balanç de situació.
- 2) El compte de pèrdues i guanys.
- 3) L'estat de canvis en el patrimoni net.
- 4) L'estat de fluxos d'efectiu.
- 5) La memòria.

En l'apartat 7.2 d'aquest mòdul revisarem breument el seu contingut. D'aquesta manera pretenem oferir una imatge com més àmplia i clara millor de la manera com treballa i realitza la seva finalitat la comptabilitat. En el mòdul "Contingut dels estats financers" estudiarem detalladament la utilitat de cada un d'aquests documents.

Aquests documents obligatoris es denominen també *estats financers* o *comptes anuals*. Els estats financers formen una unitat coherent i pretenen oferir una imatge fidel del patrimoni, els fluxos d'efectiu i els resultats de l'empresa. La seva enorme importància en la vida real de les empreses explica que s'hagin

d'elaborar atenent un conjunt de normes que han estat definides prèviament, i que anomenarem després *planificació* o *normalització comptable*.

Cada un d'aquests documents descriu un aspecte concret de l'empresa.

6.3. L'anàlisi i la interpretació dels estats financers

Tradicionalment, les empreses confeccionaven els seus estats a fi de retre comptes als seus accionistes. Tanmateix, les últimes dècades, el camp real dels negocis s'ha anat ampliant, i han anat apareixent a l'arena *nous agents* que han demostrat el seu interès a conèixer la marxa i la situació d'empresa. Aquest fet ha impulsat l'ampliació dels estats financers, de manera que cobrissin les necessitats informatives d'un espectre cada vegada més ampli d'agents.

Això no significa que l'empresa elabori uns estats que siguin específics per a cada tipus d'usuaris. Tots els agents comparteixen en principi la mateixa informació, si bé l'analitzen i interpreten de manera diferent, segons quina sigui la seva relació amb l'empresa i la naturalesa de les decisions que han de prendre.

Aquest tema es tracta amb més detall en el mòdul "Anàlisi dels estats financers" d'aquesta assignatura.

7. Llibres i documents de la informació comptable

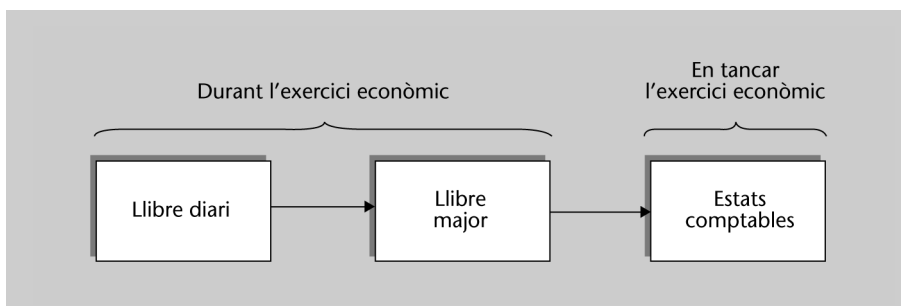
7.1. En la funció de registre

En la funció de registre, la informació sobre les operacions es recull en el *llibre diari* i en el *llibre major*. El primer és un llibre obligatori, de caràcter dinàmic, en el qual l'empresa registra cronològicament totes les operacions que ha fet amb agents externs i han afectat el seu patrimoni. La unitat bàsica de treball en el llibre diari és l'*assentament*, de manera que cada assentament representa cada una de les operacions que s'han dut a terme.

L'objectiu del **llibre diari** és reunir en un mateix suport, i ordenades cronològicament, totes les operacions que l'empresa ha fet. Aquesta tasca permetrà a l'empresa traslladar la informació a un altre suport, el **llibre major**, i processar després totes les dades per a presentar-les, de manera sintetitzada, en els **estats financers** que s'elaboren al final de l'exercici.

A continuació representem la relació que hi ha entre els llibres i documents que serveixen de suport per a la informació comptable.

Figura 4. Llibres i documents que serveixen de suport a la comptabilitat financera

Habitualment s'utilitza el terme **fet comptable** per a designar les operacions que l'empresa fa amb l'exterior i afecten algun dels elements que integren el seu patrimoni. Cada un d'aquests fets comptables haurà de ser registrat adequadament en els llibres de l'empresa.

Tots els assentaments practicats en el llibre diari han de complir l'anomenat **principi o mètode de la partida doble**. Segons el que estableix aquest principi, tota operació que l'empresa faci amb l'exterior donarà lloc a un assentament, de manera que el valor de les anotacions practicades en el *deure* de l'assentament haurà de ser igual al valor de les anotacions realitzades en l'*haber* del mateix assentament.

D'aquesta manera, es complirà per a cada assentament la següent igualtat:

$$\text{Valor de les anotacions practicades en el deure} = \text{Valor de les anotacions practicades en l'haver}$$

L'aplicació sistemàtica d'aquest principi garanteix que es compleixi l'equació fonamental del patrimoni aplicada al balanç, de la qual tindrem ocasió de parlar en l'apartat 7.2.1, "El balanç de situació", d'aquest mòdul didàctic.

Deure i haver

En l'àmbit comptable, la major part dels llibres i documents que es manegen apareixen dividits en dos costats o columnes. Per a anomenar aquests costats s'utilitzen els termes arbitraris de *deure* i *haver*. Encara que aquests termes els empren de manera contínua i sense dificultat els professionals de la comptabilitat, són sovint motiu de confusió per als que encara no estan familiaritzats amb el seu ús.

S'utilitza el terme *deure*, en comptabilitat, per a referir-se al costat esquerre d'un llibre o document, mentre que s'empra el terme *haver* per a designar el costat dret del llibre o document.

Amb relació a aquests termes en podem esmentar altres que també són freqüents en la funció de registre. El terme *carregar* designa l'operació de fer una anotació en el deure d'un assentament (en el llibre diari) o d'un compte (en el llibre major). El terme *abonar* designa l'operació de fer una anotació en l'haver d'un assentament (en el llibre diari) o d'un compte (en el llibre major).

Les dues regles bàsiques que estan implícites en la tècnica de registre són:

- a) Cada operació que faci l'empresa amb un agent de l'exterior donarà lloc a un assentament.
- b) El valor de les anotacions practicades en el deure d'un assentament haurà de ser igual al valor de les anotacions practicades en l'haver.

Si bé l'objectiu d'aquest mòdul no és exposar amb detall la tècnica de registre, proposem un exemple senzill que ens ajudi a entendre'n l'aplicació. Descrivim les operacions realitzades per una empresa i il·lustrem els assentaments que els representarien en el seu llibre diari.

1) El 15 d'octubre de l'any 1 es constitueix una empresa amb la finalitat de gestionar un hotel ubicat a la costa. Els socis fundadors aporten a la nova empresa un hotel que era de la seva propietat i ja estava en funcionament. Els béns aportats pels socis com a part de l'hotel han estat: terrenys (30.000 euros), construccions (60.000 euros), mobiliari (7.000 euros) i diversos aparells de neteja i cuina (3.000 euros).

Assentament 1: 15-10-01				
Deure			Haver	
30.000	Terrenys	a	Capital social	100.000
60.000	Construccions			
7.000	Mobiliari			
3.000	Maquinària			

El valor dels recursos aportats pels socis a l'empresa a canvi d'accions figura en el compte de *capital social*. Quan l'empresa elabori més tard el seu balanç de situació, aquest compte formarà part del seu patrimoni net.

2) El 20 d'octubre, l'hotel rep en efectiu 15.000 euros d'un banc en concepte de préstec, que s'ha de tornar en tres anys.

Assentament 2: 20-10-01

Deure		a	Haver	
15.000	Diners		Deute per préstec bancari	15.000

3) El 5 de novembre, l'hotel compra una partida de vins a un proveïdor local per valor de 1.000 euros. L'hotel es compromet a pagar 400 euros en el moment de la compra i la resta (600 euros) al cap de 90 dies.

Assentament 3: 5-11-01

Deure		a	Haver	
1.000	Mercaderies		Diners	400
		Deutes amb proveïdors	600	

4) El 9 de desembre, l'hotel contracta els serveis d'una agència de publicitat per a dissenyar la campanya que promocioni un nou producte d'allotjament i activitats. El preu negociat en el contracte és de 9.000 euros. L'hotel lliura a l'agència 3.000 euros a la firma del contracte i es compromet a pagar 6.000 euros més al cap dels 60 dies.

Assentament 4: 9-12-01

Deure		a	Haver	
9.000	Despeses de publicitat		Diners	3.000
		Deute amb agència	6.000	

5) El 15 de desembre, l'hotel cobra als seus clients 12.000 euros pels serveis prestats.

Assentament 5: 15-12-01

Deure		a	Haver	
12.000	Diners		Ingressos per serveis	12.000

En el llibre major apareixen els anomenats **comptes**. Si dèiem abans que la unitat bàsica de treball al llibre diari és l'assentament, de manera que cada assentament representa a cada una de les operacions realitzades per l'empresa, podem dir ara que el compte és la unitat bàsica de treball al llibre major, servint cada compte per a representar a cada un dels elements que formen el patrimoni o afecten els resultats de l'empresa.

Taula 1. Funcionament dels llibres comptables

Suport	Unitat de treball	Regla per al registre
Llibre diari	Assentament	Cada assentament representa una operació
Llibre major	Compte	Cada compte representa un element

Cada compte es representa en el llibre major amb la forma gràfica d'una T, i permet expressar el valor inicial d'un element, les variacions que ha experimentat el seu valor al llarg del període, i el seu saldo al final del període esmentat.

Saldo

En el maneig diari dels comptes, els professionals de la comptabilitat empen el terme *saldo* per a expressar el valor d'un compte. El saldo, o valor d'un compte, es calcula per la diferència que existeix entre la suma de totes les anotacions realitzades en el deure i la suma de totes les anotacions practicades en l'haver.

Segons quin sigui el valor final del compte, podem parlar de:

- 1) **Saldo deutor:** és el valor d'un compte, en cas que la suma de les anotacions realitzades en el deure sigui més gran que la suma de les anotacions practicades en l'haver.
- 2) **Saldo creditor:** és el valor d'un compte, en el cas que la suma de les anotacions realitzades en l'haver sigui més gran que la suma de les anotacions practicades en el deure.
- 3) **Saldo zero:** és el valor zero d'un compte, en cas que la suma de les anotacions realitzades en el deure sigui igual a la suma de les anotacions practicades en l'haver.

Entre aquests dos llibres hi ha una relació directa.

Totes les anotacions realitzades en els assentaments del llibre diari s'han de traslladar immediatament als comptes del llibre major.

D'aquesta manera, podríem dir que mentre que les pàgines del llibre diari representen una narració ordenada dels esdeveniments que li han succeït a una empresa durant un període determinat, les pàgines del llibre major descriuen l'evolució que han seguit durant aquell període els diferents elements que formen el seu patrimoni o influeixen en el seu resultat.

Utilitzem les dades de l'exemple anterior per a il·lustrar el funcionament dels comptes en el llibre major. Més que aprendre a aplicar amb rigor la tècnica, pretenem que l'alumne comprovi la correspondència que hi ha entre les anotacions del llibre diari i del llibre major. Per accentuar aquesta correspondència hem indicat entre parèntesis el número de l'assentament del qual procedeix cada anotació practicada en els comptes.

Terrenys		Construccions	
Deure	Haver	Deure	Haver
(1) 30.000		(1) 60.000	
SD: 30.000		SD: 60.000	
Mobiliari		Maquinària	
Deure	Haver	Deure	Haver
(1) 7.000		(1) 3.000	
SD: 7.000		SD: 3.000	
Diners		Mercaderies	
Deure	Haver	Deure	Haver
(2) 15.000	400 (3)	(3) 1.000	
(5) 12.000	3.000 (4)	SD: 1.000	
SD: 23.600			
Capital social		Deute per préstec bancari	
Deure	Haver	Deure	Haver
	100.000 (1)		15.000 (2)
	SC: 100.000		SC: 15.000
Deutes amb proveïdors		Deute amb agència	
Deure	Haver	Deure	Haver
	600 (3)		6.000 (4)
	SC: 600		SC: 6.000

Despeses de publicitat		Ingressos per serveis	
Deure	Haver	Deure	Haver
(4) 9.000			12.000 (5)
SD: 9.000			SC: 12.000

SD: saldo deutor

SC: saldo creditor

La pràctica comptable suposa per a l'empresa fer en cada exercici un determinat procés que li permeti registrar les operacions i elaborar els estats financers. Assenyalem les principals etapes que componen aquest procés:

1) Obertura de la comptabilitat: en obrir el seu exercici econòmic, i partint de la informació generada en el tancament del període anterior, l'empresa reflecteix en els seus llibres el valor inicial dels seus elements patrimonials.

2) Identificació i registre dels fets comptables: al llarg del període, l'empresa registra en els seus llibres les operacions realitzades amb l'exterior i que tinguin un efecte en el seu patrimoni.

3) Elaboració del balanç de comprovació de sumes i saldos: aquest document, elaborat en la data de tancament de l'exercici, permet calcular el saldo deutor o creditor dels comptes al mateix temps que verifica si s'ha aplicat correctament el principi de la partida doble.

Balanç de comprovació de sumes i saldos

El balanç de comprovació de sumes i saldos és un document que, sense formar part dels estats financers, permet a l'empresa calcular, per a un determinat període, les sumes del deure i l'haver, i el saldo final de cada compte. Aquest document permet comprovar que s'ha respectat el principi de la partida doble. Aquest fet quedarà confirmat si coincideixen les xifres totals del deure i l'haver, d'una banda, i dels saldos deutor i creditor, de l'altra.

Per a l'hotel del nostre exemple, i a partir de les dades recollides en el llibre major, podem elaborar el balanç de comprovació següent.

Comptes	Sumes		Saldos	
	Deure	Haver	Deutor	Creditor
Terrenys	30.000		30.000	
Construccions	60.000		60.000	
Mobiliari	7.000		7.000	
Maquinària	3.000		3.000	
Mercaderies	1.000		1.000	
Diners	27.000	3.400	23.600	
Capital social		100.000		
Deute per préstec bancari		15.000		100.000
Deutes amb proveïdors		600		15.000
Deute amb agència		6.000		600
Despeses de publicitat	9.000		9.000	6.000
Ingressos per serveis		12.000		12.000
Totals:	137.000	137.000	133.600	133.600

En les dues columnes de sumes, el valor total del deure coincideix amb el valor total de l'haver (137.000 euros). En les columnes, per la seva part, de saldos, el valor total del saldo deutor coincideix amb el valor total del saldo creditor (133.600 euros). Aquests valors no tenen en si mateix un significat comptable, però la seva coincidència ens permet afirmar que l'empresa ha respectat, en el registre de les seves operacions, el principi de la partida doble.

A partir de la informació continguda en aquest document l'empresa podrà elaborar el seu balanç de situació, el seu compte de pèrdues i guanys i el seu estat de canvis en el patrimoni net.

4) **Tancament de la comptabilitat:** l'empresa realitza en els seus llibres les operacions que li permetin tancar els comptes, a fi d'elaborar els seus estats financers.

7.2. En la funció d'elaboració dels estats financers

En la fase d'*elaboració* dels estats financers no ens interessa ja reflectir les operacions que ha fet l'empresa, ni descriure l'evolució que han experimentat els seus elements, sinó elaborar un resum de l'activitat que aquella ha dut a terme i de la seva situació.

Podem dir així que la finalitat dels estats financers és oferir una imatge fidel del patrimoni, dels fluxos d'efectiu i dels resultats que ha generat l'empresa durant un període.

Aquesta finalitat comunicativa s'aconsegueix per mitjà de l'elaboració d'uns documents que són obligatoris, els **estats financers (balanç de situació, compte de pèrdues i guanys, estat de canvis en el patrimoni net, estat de fluxos d'efectiu i memòria)**, i dels altres documents que l'empresa elabori voluntàriament.

Els estats financers, també coneguts com a **comptes anuals**, s'han d'elaborar una vegada l'any, al tancament de l'exercici econòmic, i el seu contingut i la seva forma s'han d'ajustar a les regles que estableix el PGC aprovat el 2007.

En el PGC s'enumeren els documents que integren els estats financers. En presentem ara d'una manera breu el contingut, mentre identifiquem la finalitat comunicativa que inspira cada document. Aquesta imatge dels estats, si bé ara com ara simplificada, ens permetrà tenir una idea completa de la manera com la comptabilitat aconsegueix la seva finalitat.

En el mòdul "Contingut dels estats financers" aprofundirem en el contingut i significat de cada un d'aquests documents.

7.2.1. El balanç de situació

El *balanç de situació* és l'estat comptable en què es descriu la situació patrimonial de l'empresa. Aquest document informa de les **inversions** que ha efectuat l'empresa (els béns i drets que controla en l'actualitat o dels quals és propietària, i a què s'anomenen **actius**), i dels diferents orígens que han tingut els recursos amb què està **finançant** aquelles inversions (aquest origen dels recursos s'anomenen **passiu i patrimoni net**).

El balanç de situació és un estat comptable **estàtic**, ja que conté una informació que es refereix a un moment concret, normalment el tancament de l'exercici, que informa qualitativament i quantitativament dels elements que componen el **patrimoni d'una empresa**, degudament ordenats i agrupats a les masses d'actiu, passiu i patrimoni net.

S'entén per **patrimoni** el conjunt de béns, drets i obligacions la titularitat o dret de disposició dels quals correspon a l'empresa, i que constitueixen els mitjans econòmics i financers per mitjà dels quals l'empresa intenta aconseguir les seves finalitats.

El concepte de patrimoni ens permet identificar en el balanç dues grans masses, que coincidiran amb el deure i l'haver del document:

- a) **L'estructura econòmica (o actiu)**: composta pels béns i drets dels quals és propietària o que controla l'empresa, i
- b) **L'estructura financera (o passiu i patrimoni net)**: que reuneix les fonts de què ha obtingut els recursos que financen els seus actius. Les fonts de finançament més freqüents són els deutes, o obligacions de pagament amb tercers (que s'inclouen en el *passiu* de l'empresa), i els fons que van aportar els accionistes a canvi d'accions i que l'empresa no està obligada a reintegrar (que figuren en el *patrimoni net*).

Com és lògic pensar, el valor dels actius (estructura econòmica) ha de ser el mateix que el valor dels recursos que els financen (estructura financera). Aquesta igualtat s'expressa sovint mitjançant l'anomenada *equació fonamental del patrimoni*.

$$\text{Valor de l'actiu} = \text{valor del passiu} + \text{valor del patrimoni net}$$

Presentem a continuació com seria el balanç per a l'hotel de l'exemple. Insistim que la finalitat del mòdul no és que l'estudiant aprengui a elaborar els documents sinó, simplement, que es familiaritzi amb el contingut. Si mirem a la columna del deure (o actiu), veiem els elements que representen per a l'empresa un bé o dret, mentre que en el costat de l'haver (o passiu i patrimoni net) veiem els orígens dels recursos que estan finançant als actius.

Actiu		Passiu i patrimoni net	
Terrenys	30.000	Capital social	100.000
Construccions	60.000	Deute per préstec bancari	15.000
Mobiliari	7.000	Deutes amb proveïdors	600
Maquinària	3.000	Deute amb agència	6.000
Diners	23.600	Resultat de l'exercici	3.000
Mercaderies	1.000		
Total actiu	124.600	Total passiu i patr. net	124.600

Patrimoni

El concepte de *patrimoni* és central en l'àrea de la comptabilitat i les finances. Per facilitar-ne la comprensió podríem dir que és sinònim del concepte de *riquesa* que fem sovint per a parlar d'altres agents socials diferents de l'empresa.

Podem pensar en la idea de riquesa (o patrimoni) aplicada a persones, famílies, regions, països, etc. En qualsevol d'aquests casos podem afirmar que el terme *riquesa* (o *patrimoni*) es refereix al valor que tindrien els béns o drets que té un agent, una vegada deduït el valor dels seus deutes o compromisos de pagament.

El valor de l'*actiu* (o *estructura econòmica*) d'aquesta empresa (124.600 euros) coincideix amb el valor del seu *passiu i patrimoni net* (o *estructura financera*). Aquesta igualtat significa que el valor dels béns i drets controlats econòmicament per l'empresa és igual al valor dels orígens dels recursos amb què els finança.

7.2.2. El compte de pèrdues i guanys

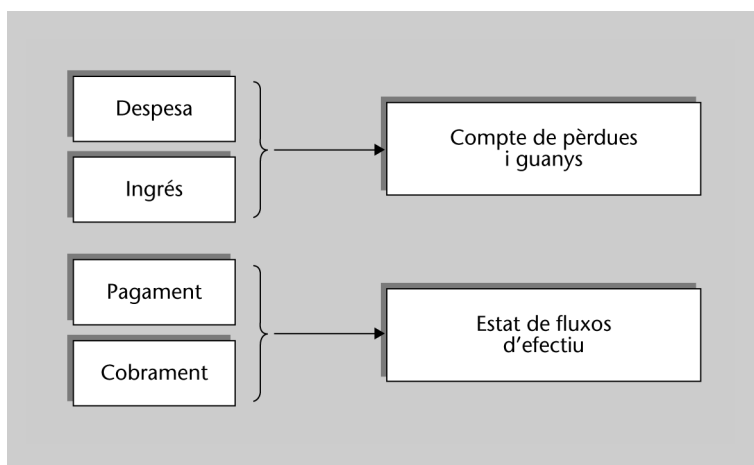
El **compte de pèrdues i guanys** (o compte de resultats) informa de quin ha estat el **resultat** de les activitats dutes a terme per l'empresa durant un determinat període. Per poder calcular aquesta magnitud, l'empresa ha de comparar els ingressos i les despeses en què ha incorregut durant aquell temps, exceptuats aquells la imputació dels quals s'hagi de fer de manera directa al patrimoni net.

En aquest punt convé fer algunes precisions que ens ajudin a delimitar el significat de termes que són rellevants.

Incórrer en una **despesa** no significa necessàriament fer un **pagament** (o sortida de diners). Paral·lelament, obtenir un **ingrés** no és sinònim, ni està sempre associat a rebre un **cobrament** (o entrada de diners). Distingir amb claredat aquests conceptes és de gran importància a l'hora d'interpretar el contingut i les limitacions del compte de resultats.

Els conceptes de **despesa**, **ingrés** i **resultat** apareixen recollits en el compte de pèrdues i guanys, mentre que els conceptes de **pagament** i **cobrament** es reflecteixen en l'estat de fluxos d'efectiu.

Figura 5. Documents a què es destinen les partides de despesa, ingrés, pagament i cobrament

En una primera aproximació als conceptes de despesa i ingrés, podem dir que:

Una **despesa** és un decrement en el valor del patrimoni net (o riquesa) d'una empresa, originada per una disminució del valor dels actius, o per un augment del valor dels passius, sempre que no tingui l'origen en distribucions, monetàries o no, als socis o propietaris, en la seva condició de tals.

Alguns exemples de despeses són les despeses del personal (que inclouen el valor de les nòmines i de les assegurances socials que corresponen a l'empresa), els lloguers que s'han de pagar pels immobles, les amortitzacions, els interessos de préstecs bancaris, etc.

Excepcionalment, la compra de productes que l'empresa destinarà a la venda o aplicarà directament al procés productiu tindrà la consideració de despesa, malgrat constituir una compra d'actius.

Per la seva banda, un **ingrés** és un augment en el valor del patrimoni net (o riquesa) d'una empresa, originat per un increment del valor dels actius, o per una disminució del valor dels passius, sempre que no tingui l'origen en aportacions, monetàries o no, dels socis o propietaris.

Exemples d'ingressos són els ingressos per vendes o prestació de serveis, els interessos de préstecs concedits als empleats, les diferències de canvi positives, les subvencions a l'exploració, etc.

Excepcionalment, la venda de productes adquirits per a la venda o fabricats per l'empresa tindrà la consideració d'ingrés, malgrat constituir una venda d'actius.

A diferència d'altres plans anteriors, el PGC vigent defineix amb precisió els elements patrimonials (*actius*, *passius*, *patrimoni net*, *despeses* i *ingressos*). En l'apartat 1.2 del mòdul segon estudiarem les implicacions d'aquestes definicions.

Despesa

Podem entendre ara que conceptes com les nòmines, les cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa, els subministraments de llum, gas o aigua, el rebut del telèfon, el consumible de les oficines, etc. representen una *despesa*, associada normalment a un pagament, però mai a la compra d'un actiu.

S'ha de tenir en compte que l'empresa paga el rebut de l'aigua, o retribueix els treballadors, perquè n'ha rebut un servei. Però no té la possibilitat de vendre a un tercer aquest *fet* (la despesa consisteix precisament en això, en la realització d'un fet), atès que és una simple activitat que s'exhaureix per si mateixa. No es pot vendre a ningú el sol fet que un empleat hagi realitzat l'acció física o mental de fer la seva feina. És cert que l'empresa espera treure un partit econòmic d'aquesta feina, però el *fet* d'executar la seva tasca no es pot vendre (per això és una despesa), malgrat que implica un sacrifici actual per a l'empresa, que disminueix el seu patrimoni, i és el motiu per a una futura entrada de recursos.

S'ha de tenir en compte que les despeses relacionades amb el personal acaben originant un important flux de tresoreria (*pagaments*) que l'empresa destina als seus empleats. Aquesta consideració és rellevant a l'hora d'apreciar les conseqüències de determinades polítiques que se solen implantar en l'actualitat. Per exemple, els programes de reestructuració de plantilles (amb els quals les empreses intenten reduir les despeses, i també els pagaments) o la progressiva substitució de contractes laborals per altres de mercantils, que permeten a l'empresa eludir la despesa (i també el pagament) de les seves contribucions a la Seguretat Social.

En aquest sentit, s'entén que un **cost** és un sacrifici de recursos per a l'empresa. Aquest sacrifici té lloc, no en el moment en què es duu a terme l'operació de compra (que serà una despesa o l'adquisició d'un actiu), ni en el moment en què es realitza l'operació de pagament (sortida de diners), sinó

en el moment en què es produeix el consum efectiu de l'element. El marge, per la seva part, és la diferència que sorgeix entre el valor dels ingressos que ha obtingut l'empresa i el valor dels costos en què ha hagut d'incórrer per obtenir-los.

Taula 2. Determinació del resultat en les comptabilitats analítica i financera

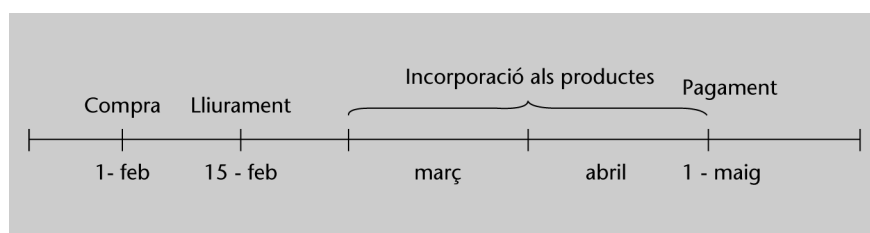
Partides que es comparen	Terme assignat a la diferència	Document en què es recullen les partides	Àmbit de la comptabilitat
Despesa	Resultat	Compte de pèrdues i guanys	Comptabilitat financera
Ingrés			
Pagament	Flux de caixa net	Estat de fluxos d'efectiu	
Cobrament			
Ingrés	Marge		Comptabilitat analítica
Cost			

! Els conceptes de despesa, ingrés i resultat són propis de la comptabilitat financera, apareixeran recollits en el compte de pèrdues i guanys, i seran objecte d'estudi en el mòdul "Contingut dels estats financers". Els conceptes de cost i marge corresponen a la comptabilitat analítica, no es veuran reflectits en cap dels documents comptables que l'empresa elabora de manera obligatòria, i seran objecte d'estudi en el mòdul "Comptabilitat i gestió de costos".

Proposem un senzill exemple que ens ajudi a apreciar les diferències entre els conceptes de pagament, cobrament, cost, despesa i ingrés.

1) Una empresa que fabrica detergents per a consum domèstic compra, l'1 de febrer de l'any 1, una partida de 10.000 etiquetes que espera incorporar als seus productes. El termini de pagament negociat amb el proveïdor és de tres mesos, i el preu acordat és de 100 euros (0,01 euros/unitat). El venedor es compromet a transportar les etiquetes i lliurar-les a les instal·lacions de l'empresa el dia 15 de febrer. Seguint els plans de producció de l'empresa, les 10.000 etiquetes s'incorporaran als productes durant els mesos de març (4.000 etiquetes) i abril (6.000 etiquetes).

Correspon ara identificar el valor i el moment en què han tingut lloc la despesa, el pagament i el cost, relacionat amb les etiquetes.

La *despesa* succeeix en el moment en què l'empresa fa la compra, l'1 de febrer, i el seu valor és de 100 euros. Aquesta operació relaciona l'empresa amb un agent extern, per la qual cosa haurà de quedar reflectida en el llibre diari amb aquesta data: d'una banda, s'hi ha de recollir la despesa i, de l'altra, el deute que l'empresa acaba d'adquirir amb el seu proveïdor.

1-02-01				
Deure			Haver	
100	Despesa per compra d'etiquetes	a	Deute amb proveïdor	100

El *pagament* dels 100 euros es farà al cap de tres mesos a partir de la data de compra, per la qual cosa s'espera que succeeixi l'1 de maig del mateix any. En el moment en què l'empresa faci el pagament (sortida dels diners) l'haurà d'anotar en el seu llibre diari, i haurà de donar compte, d'una banda, de la disminució dels seus diners, i de l'altra, de la cancel·lació del deute que mantenia amb el seu proveïdor.

1-05-01				
Deure			Haver	
100	Deute amb proveïdor	a	Diners	100

El *cost* es realitza a mesura que les unitats són consumides (aplicades al procés productiu), la qual cosa succeeix durant els mesos de març i abril, amb un cost respectiu de 40 i 60 euros cada mes. Cap d'aquests consums no quedarà registrat en el llibre diari, ja que comporten un flux intern de recursos i no han relacionat l'empresa amb cap agent de l'exterior.

7.2.3. L'estat de canvis en el patrimoni net

L'*estat de canvis en el patrimoni net* recull els augments o disminucions que ha experimentat durant un exercici el patrimoni net de l'empresa. La incorporació d'aquest document als comptes anuals ha representat una novetat del PGC aprovat el 2007. Podem dir que l'objectiu d'aquest document és mostrar quins han estat els canvis que s'han produït durant un període en tots els elements que componen el patrimoni net d'una empresa.

La informació que conté aquest document completa l'oferta en el compte de pèrdues i guanys.

Així, mentre que el compte de pèrdues i guanys informa sobre la generació de riquesa a partir d'una sèrie limitada d'operacions, l'estat de canvis en el patrimoni net informa els usuaris sobre totes les fonts de què l'empresa ha obtingut la seva riquesa durant un determinat període.

7.2.4. L'estat de fluxos d'efectiu

L'estat de fluxos d'efectiu informa sobre l'origen i la destinació que han tingut els actius monetaris (els diners i altres actius equivalents, com els saldos en comptes corrents de disponibilitat immediata).

Dit d'una altra manera, l'estat de fluxos d'efectiu és un document que informa sobre les variacions que s'han produït a la tresoreria d'una empresa (total de cobraments – total de pagaments) durant un determinat exercici econòmic. El PGC aprovat el 2007 també incorpora aquest document als comptes anuals.

Per a la salut financera d'una empresa, és important que aquesta mantingui un saldo positiu de tresoreria. Aquest saldo positiu es donarà quan el conjunt dels cobraments realitzats durant un període, més el saldo inicial de tresoreria, superi el conjunt dels pagaments realitzats per l'empresa durant el mateix pe-

ríode. Aquesta relació entre saldos i variacions de tresoreria es pot expressar de la manera següent:

$$\text{Saldo final de tresoreria} = \text{saldo inicial de tresoreria} + \text{cobraments del període} - \text{pagaments del període}$$

7.2.5. La memòria

L'últim dels documents que han d'elaborar les empreses és la memòria.

En aquest document es recull tota la informació necessària per a aclarir i justificar les dades contingudes en la resta de documents que formen els comptes anuals.

L'objectiu de la memòria és contribuir que els comptes anuals projectin una imatge fidel dels resultats i de la situació patrimonial de l'empresa. Per aquest motiu, la informació continguda en la memòria fa nombroses referències que remetent a la resta dels estats financers.

7.3. Altres documents relatius a la informació comptable

A més dels documents obligatoris que integren els estats financers, les empreses poden elaborar, o demanar a altres agents que elaborin, diversos documents que també exerceixen una funció comunicativa. Sense ànim d'exhaurir-los, revisem alguns d'aquests documents.

1) **Estats financers intermedis:** qualsevol empresa pot elaborar estats financers per a períodes de temps inferiors a un any (com ara un semestre, un trimestre, un mes, etc.). És fàcil que les empreses elaborin així balanços o comptes de resultats trimestrals, estats de fluxos d'efectiu mensuals, etc. Aquests estats financers són sovint útils per a avaluar la marxa d'una empresa i no tenen caràcter obligatori.

2) **Estats financers consolidats:** els actuals processos de concentració empresarial han propiciat l'aparició de nombrosos grups d'empreses. Des d'una perspectiva comptable, és convenient que aquestes empreses ofereixin una informació que sigui fiable en l'àmbit del conjunt. Per aquest motiu, els grups d'empreses que compleixin les condicions exigides legalment hauran de preparar, a més de la informació comptable individual per a cada empresa, uns *estats financers consolidats* que informin sobre el conjunt de les activitats i la situació del grup d'empreses.

Grups empresarials

Diversos sectors, com el turisme o els mitjans de comunicació, no han quedat al marge d'aquest procés de concentració. Per aquest motiu, avui és freqüent trobar grups que reuneixen diferents empreses que es dediquen a activitats relacionades. El principal argument per a formar aquests grups sol ser la creació o l'aprofitament de sinergies que millorin la posició estratègica de les empreses. En termes comptables, les empreses que formen aquests grups han d'oferir, a més dels seus comptes anuals individuals, uns estats financers consolidats que serveixin per a oferir una imatge fidel de tot el conjunt. Aquest és el cas de grups turístics com Globalia o Marsans, i de grups del sector de la comunicació com Prisa o Planeta.

La informació comptable consolidada s'hi afegeix així, com un element més de judici per als usuaris, i contribueix a oferir una imatge més fidel i més útil de la unitat econòmica que forma el conjunt d'empreses.

3) Informe d'auditoria de comptes: en aquest document els auditors dictaminen si els comptes anuals presentats per l'empresa són una imatge fidel del seu patrimoni, de la seva situació financera i dels resultats que ha obtingut durant el període. L'objectiu d'aquest informe és que uns experts comptables independents verifiquin la qualitat i fiabilitat dels estats financers que ha elaborat l'empresa.

Resum

Avui podem afirmar que la comptabilitat financera, més enllà d'una simple tècnica d'anotació, és un verdader camp de coneixement. Si bé aquesta branca de la comptabilitat no ha buscat sempre les mateixes finalitats, avui el principal objectiu és oferir una imatge fidel del patrimoni, els fluxos d'efectiu i els resultats de l'empresa, de tal manera que aquests siguin comprensibles i útils per a una àmplia varietat d'agents. Entre els agents que prenen decisions a partir d'aquesta informació podem distingir dos grups (*agents interns* i *agents externs*) segons quin sigui el grau d'implicació que assumeixen en la gestió o en les activitats diàries de l'empresa.

Per a complir la seva finalitat comunicativa, la comptabilitat financera exerceix tres funcions: el registre de les operacions que l'empresa realitza amb l'exterior, l'elaboració dels estats financers i l'anàlisi dels estats financers. S'entén per *estats financers*, o *comptes anuals*, el conjunt de documents que l'empresa elabora, de manera obligatòria, al final de cada exercici. Els estats financers estan formats pel balanç de situació, el compte de pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria. Cada un d'aquests documents informa sobre un determinat aspecte de l'empresa.

Totes les empreses han d'elaborar els seus comptes respectant les normes vigents a cada país. En el nou context econòmic globalitzat, la divergència entre els marcs normatius nacionals ha plantejat el problema de la comparabilitat de la informació comptable a escala internacional. Per a afrontar aquest repte, s'ha emprès en l'àmbit de la UE un ambiciós procés d'harmonització que ha portat, en el cas d'Espanya, a l'aprovació del nou Pla general de comptabilitat el 2007.

Casos pràctics

Cas 1

Expliqueu quan és probable que tanquin els seus exercicis econòmics les empreses següents:

- Un hotel ubicat al costat d'unes pistes d'esquí.
- Un despatx d'arquitectes.
- Una gran superfície de distribució.
- Una empresa dedicada a la fabricació de gelats.

Cas 2

Indiqueu quines de les operacions següents s'hauran de registrar en el llibre diari.

- El transport de productes des del magatzem fins a una botiga de la mateixa empresa.
- El transport de productes des del magatzem de l'empresa fins a la botiga d'un client.
- La reparació d'una màquina realitzada per un tècnic aliè a l'empresa.
- La reparació de la màquina realitzada per un treballador de l'empresa.

Cas 3

Argumenteu quin hauria de ser el valor del compte *capital social* en el següent balanç de situació.

Actiu		Passiu i patrimoni net	
Elements de transport	12.000	Capital social	?
Construccions	45.000	Reserves	12.800
Terrenys	15.000	Deute per préstec bancari	5.300
Mercaderies	4.500	Deutes amb proveïdors	4.900
Drets sobre clients	5.600		
Diners	900		
Total actiu	?	Total passiu i patrimoni net	?

Cas 4

El 15 de març una empresa compra a una agència de viatges dos bitllets d'avió per als seus directius. El primer bitllet val 340 euros i correspon a un vol per al dia 10 d'abril. El segon bitllet val 560 euros i el vol tindrà lloc el 20 de juny. L'empresa es compromet a pagar a l'agència al cap de 30 dies, a partir de la data de compra.

Calculeu en quin moment succeeixen les despeses, els pagaments i els costos en què ha incorregut l'empresa, i quin n'és l'import.

Cas 5

Indiqueu quines de les afirmacions són incorrectes:

- Cada empresa té llibertat per a triar la manera de registrar les seves operacions amb altres agents.
- Amb l'adopció de les normes internacionals d'informació financera, la Unió Europea ha pretès apropar la comptabilitat dels seus estats a uns estàndards comptables internacionals.
- Els estats financers representen la imatge fidel de la situació patrimonial i del resultat d'una empresa, per la qual cosa amb prou feines hi haurà diferències si canvia el país en el qual s'elaboren.

Solucionari

Solució al cas 1

Com vèiem en l'apartat 4.1 del mòdul, les empreses poden triar en quin moment de l'any comença i acaba el seu exercici econòmic. Per aquest motiu, si l'activitat habitual de l'empresa no està sotmesa a una forta estacionalitat (cas b) o l'increment d'activitat no coincideix amb l'època de Nadal (cas d), és probable que l'empresa tanqui l'exercici el 31 de desembre. Si el nivell d'ocupació és especialment alt per Nadal (casos a i c) és probable que l'empresa triï un altre moment de l'any per a tancar l'exercici (finals de març, per exemple).

Solució al cas 2

En el llibre diari només es podran registrar les operacions que l'empresa faci amb altres agents de l'exterior. El transport de productes a la botiga del client (cas b) i la reparació de la màquina per un tècnic independent (cas c) relacionen l'empresa amb agents externs, per la qual cosa s'han de registrar en el llibre diari. Tanmateix, el transport de productes a una botiga de l'empresa (cas a) i la reparació de la màquina per un treballador de l'empresa (cas d) no comporten un intercanvi de l'empresa amb l'exterior, per la qual cosa no s'hi han d'anotar.

Solució al cas 3

L'equació fonamental del patrimoni determina que:

$$\text{Valor de l'actiu} = \text{valor del passiu} + \text{valor del patrimoni net}$$

A partir de les dades del balanç podem calcular el valor de l'actiu (83.000 euros), per la qual cosa l'equació fonamental del patrimoni es formularia:

$$83.000 \text{ euros} = \text{valor del passiu} + \text{valor del patrimoni net}$$

Podem deduir llavors que el valor de l'estructura financera (passiu i patrimoni net) també serà de 83.000 euros. A partir d'aquesta dada podem afirmar que el compte del capital social haurà de figurar en el balanç amb un valor de 60.000 euros.

Solució al cas 4

La *despesa* té lloc el 15 de març, ja que aquest és el moment en què l'empresa realitza l'operació amb l'exterior (la compra de bitllets a l'agència), i el seu import serà el valor total de la compra, 900 euros.

El *pagament* representa per a l'empresa una sortida d'efectiu. En aquest cas, el pagament es farà el dia 15 d'abril i l'import serà de 900 euros (el valor dels dos bitllets).

Tanmateix, el consum dels bitllets es farà en dos moments diferents, la qual cosa condiciona la imputació temporal dels *costos*. El cost del primer bitllet (340 euros) s'imputarà al mes d'abril, mentre que el cost del segon bitllet s'imputarà al mes de juny (560 euros).

Solució al cas 5

La primera resposta és incorrecta. El registre de les operacions externes està subjecte a un marc legal estricte que hem anomenat *normalització comptable*. La finalitat d'aquest marc és que els usuaris de la comptabilitat disposin d'una informació comptable clara i fiable.

La tercera afirmació també és incorrecta. Els marcs legals de diferents estats poden mantenir importants diferències que influeixin notablement en el valor que s'assigna a algunes partides.

Glossari

balanç de situació *m* Estat comptable que descriu la situació patrimonial de l'empresa.

comptabilitat *f* Conjunt de tècniques i coneixements que, en la seva aplicació pràctica, permeten a les empreses elaborar una informació economicofinancera sobre l'estat del seu patrimoni i els seus resultats, mentre permeten a diversos agents analitzar i interpretar aquella informació a fi de prendre les decisions que estimin més adequades

compte de pèrdues i guanys *m* Estat comptable que informa sobre la formació del resultat que ha obtingut l'empresa en un determinat període.

exercici comptable *m* Període de temps en què es registren les operacions d'una empresa. La seva durada normal és de 365 dies, si bé no té per què coincidir amb l'any natural.

estat de canvis en el patrimoni net *m* Estat comptable que mostra els canvis que s'han registrat durant un període en tots els elements que componen el patrimoni net d'una empresa.

estat de fluxos d'efectiu *m* Estat comptable que informa sobre les entrades i sortides d'efectiu, i d'altres actius líquids equivalents, que s'han fet en l'empresa durant un període determinat.

estat financer *m* Conjunt de documents que elaboren les empreses obligatòriament al tancament del seu exercici. Segons assenyala el Pla general de comptabilitat els estats financers es componen de balanç de situació, compte de pèrdues i guanys, estat de canvis en el patrimoni net, estat de fluxos d'efectiu i memòria.

fet comptable *m* Operació que fa l'empresa amb un agent extern i que afecta algun dels elements que integren el seu patrimoni.

llibre diari *m* Llibre obligatori en què l'empresa registra, ordenades cronològicament, totes les operacions que ha fet amb agents externs.

llibre major *m* Llibre en què l'empresa registra els valors inicial i final, i les variacions que ha experimentat cada element dels seus comptes anuals.

normalització comptable *f* Vegeu **planificació comptable**.

patrimoni *m* Conjunt de béns, drets i obligacions la titularitat o dret de disposició dels quals correspon a l'empresa, i que constitueixen els mitjans econòmics i financers a través dels quals l'empresa intenta aconseguir les seves finalitats.

planificació comptable *f* Conjunt de normes que regulen la informació comptable que elaboren les empreses a fi d'aconseguir una homogeneïtat en les regles i criteris que aquelles apliquen.

sin. **normalització comptable**

usuari -ària de la comptabilitat *m i f* Agent que analitza els estats financers que elaboren les empreses a fi que es formi un judici que els permeti orientar les seves decisions.

Bibliografia

Amat, O. (2008). *Comprender la Contabilidad y las Finanzas*. Barcelona: Gestión 2000.

Gallego Díez, E.; Vara y Vara, M. (2008). *Manual Práctico de Contabilidad Financiera*. Madrid: Pirámide.

Mallo Rodríguez, C.; Pulido Álvarez, A. (2008). *Contabilidad financiera, un enfoque actual*. Madrid: Paraninfo Cengage Learning.

Omeñaca García, J. (2008). *Contabilidad general* (11a. edició). Barcelona: Ediciones Deusto.